

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 6. marta 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 6. marta 2012.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**JAVNA REDIGOVANA VERZIJA
"ODLUKE PO PETOM ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE
PISMENIH IZJAVA UMJESTO SVJEDOČENJA VIVA VOCE NA OSNOVU
PRAVILA 92bis (SVJEDOCI U VEZI SA SREBRENICOM)"
IZDATE 21. DECEMBRA 2009. GODINE**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Imenovani branilac

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Petom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih izjava umjesto svjedočenja *viva voce*, na osnovu pravila 92*bis* (svjedoci u vezi sa Srebrenicom)", podnijetom 29. maja 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim izdaje svoju odluku.

I. Istorijat postupka i argumenti strana u postupku

1. U Zahtjevu, Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilac) traži prihvatanje transkripata i pismenih izjava 75 svjedoka: Dražena Erdemovića (KDZ018), KDZ039, KDZ045, KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ069, KDZ070, KDZ071, Srećka Aćimovića (KDZ105), KDZ107, KDZ117, Danka Gojkovića (KDZ120), KDZ122, Nebojše Jeremića (KDZ139), Mevludina Orića (KDZ140), Cvijetina Ristanovića (KDZ150), KDZI55, Damjana Lazarevića (KDZ165), Ahme Hasića (KDZ167), Mileta Simanića (KDZ176), Mirsade Malagić (KDZ178), KDZ186, Milorada Birčakovića (KDZ187), Rajka Babića (KDZ189), KDZ229, Mitra Lazarevića (KDZ255), Dragana Jovića (KDZ257), Vicentiusa Egbersa (KDZ261), KDZ265, Tanacka Tanića (KDZ276), KDZ284, KDZ285, Mileta Janjića (KDZ291), Milenka Pepića (KDZ305), KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360, Predraga Drinića (KDZ372), KDZ374, Zorana Petrovića–Piroćanca (KDZ380), Zlatana Čelanovića (KDZ381), KDZ396, KDZ407, KDZ425, Ostoje Stanišića (KDZ427), Desimira Đukanovića (KDZ434), Veljka Ivanovića (KDZ479), Jevte Bogdanovića (KDZ481), KDZ496, KDZ508, [REDIGOVANO], Slobodana Stojkovića (KDZ521), Milenka Tomića (KDZ524), KDZ556, Hafize Salihović (KDZ558), KDZ559, Semije Suljić (KDZ560), Mejre Mešanović (KDZ561), Mevlide Bektić (KDZ562), Behare Krdžić (KDZ563), Hanife Hafizović (KDZ564), KDZ565, Razije Pašagić (KDZ566), Salihe Osmanović (KDZ567), KDZ568, Huseina Delića (KDZ569), Šehre Ibišević (KDZ570), Alme Gabeljić (KDZ571), KDZ572, KDZ573, Rahime Malkić (KDZ574), Samile Salčinović (KDZ575) i Amera Malagića (KDZ577), na osnovu pravila 92*bis* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).¹

¹ Zahtjev, par. 1.

2. Tužilac navodi da su predloženi dokazi relevantni za tačke 2–8 Treće izmijenjene optužnice (dalje u tekstu: Optužnica).² Takođe navodi da predloženi dokazi posjeduju dokaznu vrijednost za pitanja u ovom predmetu, da su iskazi i pismene izjave "konsistentni i imaju potkrepu u drugim dokazima" i da su stoga pouzdani.³ Tužilac nadalje tvrdi da su predloženi dokazi podesni za prihvatanje u pismenom obliku jer su posrijedi dokazi o bazi zločina i njima se ne dokazuju djela i ponašanje optuženog,⁴ tako da, s obzirom na karakter predloženih dokaza, "interes efikasnog i ekspeditivnog postupka preteže nad pravom na unakrsno ispitivanje".⁵ Pored toga, tužilac tvrdi da će prihvatanje ovih dokaza na osnovu pravila 92bis bitno pospješiti ovaj sudski postupak i da time optuženom neće biti nanijeta nepravilna šteta.⁶

3. Tužilac navodi da su 52 od predloženih svjedoka već svjedočili pred Međunarodnim sudom, u predmetima *Tužilac protiv Krstića*, *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* i *Tužilac protiv Popovića i drugih*, da su bili "podvrgnuti unakrsnim ispitivanjima [sic] o događajima koji su predmet i ovog postupka".⁷ On traži da se prihvati i pismena izjava svjedokinje Alme Gabeljić, koja nije svjedočila na Međunarodnom sudu nego je dala pismenu izjavu uz koju je priložena deklaracija koju propisuje pravilo 92bis(B). Pored toga, tužilac traži prihvatanje pismenih izjava 18 svjedoka koji su izjave dali Kantonalnom sudu u Tuzli, odnosno Kantonalnom sudu u Sarajevu, uz koje su takođe priložene deklaracije propisane pravilom 92bis(B).⁸ Najzad, za svjedoke Desimira Đukanovića, [REDIGOVANO], Slobodana Stojkovića i KDZ556, tužilac traži privremeno prihvatanje pismenih izjava. Ako Pretresno vijeće odluči da privremeno prihvati pismene izjave tih svjedoka, tužilac ih namjerava ponovo podnijeti, zajedno s deklaracijama propisanim pravilom 92bis(B).⁹

4. Tužilac tvrdi i sljedeće: "U jurisprudenciji Međunarodnog suda čvrsto se ustalila praksa da se 'dokazni predmeti koji prate pismene izjave ili transkripte smatraju

² Zahtjev, par. 2, 13.

³ Zahtjev, par. 2, 13–14.

⁴ Zahtjev, par. 2, 8, 10.

⁵ Zahtjev, par. 24.

⁶ Zahtjev, par. 2.

⁷ Zahtjev, par. 5, 23.

⁸ Zahtjev, par. 6.

⁹ Zahtjev, par. 7.

neodvojivim i neophodnim dijelom iskaza svjedoka, tako da se mogu prihvatiti zajedno s izjavama odnosno transkriptima'.¹⁰ Stoga, pored transkripata ranijih iskaza i pismenih izjava svjedoka, tužilac traži da se u spis uvrste i "dokumenti koji prate pismene izjave i/ili transkripte iskaza 66 od 75 svjedoka".¹¹

5. Dana 24. jula 2009., tužilac je dostavio "Podnesak tužioca u vezi s povlačenjem devet svjedoka obuhvaćenih petim tužiočevim zahtjevom na osnovu pravila 92bis, i jednog svjedoka iz sedmog tužiočevog zahtjeva na osnovu pravila 92bis" (dalje u tekstu: Podnesak). Tužilac u Podnesku napominje da, "s obzirom na odluku Pretresnog vijeća po trećem tužiočevom zahtjevu za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, tužilac smatra da je svjedočenje [nekih] svjedoka uglavnom pokriveno činjenicama koje su sada formalno primljene na znanje".¹² Shodno tome, tužilac je iz Zahtjeva povukao svjedoke KDZ045, KDZ071, KDZ117, KDZ155, KDZ396, KDZ559, KDZ565, KDZ572 i KDZ573, što znači da se Zahtjev odnosi na preostalih 66 svjedoka.

6. Na zahtjev optuženog da mu se odobri produženje roka za dostavljanje odgovora, između ostalog, i na Zahtjev, Vijeće mu je odobrilo dvije odgode roka i naložilo mu da na zahtjev odgovori najkasnije 4. augusta 2009. godine.¹³ Međutim, 8. jula 2009. optuženi je dostavio svoj "Zbirni odgovor", tj. odgovor na sve zahtjeve na osnovu pravila 92bis, kojim se usprotivio zahtjevima na osnovu 92bis za sve svjedoke, zatražio da unakrsno ispita svakog svjedoka i predložio Vijeću da donošenje odluka u vezi sa svim pitanjima proisteklim iz pravila 92bis odgodi do zaključenja dokaznog postupka tužioca.¹⁴ Na statusnoj konferenciji održanoj 23. jula 2009., pretpretresni sudija je optuženom saopštio da će Pretresno vijeće donijeti odluke po zahtjevima na osnovu pravila 92bis, a da optuženi na svaki od tih zahtjeva može odgovoriti u bilo kojem trenutku prije donošenja odluka u vezi s njima.¹⁵ Na pretpretresnoj konferenciji održanoj 6. oktobra 2009., pretpretresni sudija je optuženog informisao da će odluke po zahtjevima na osnovu pravila 92bis biti donijete

¹⁰ Zahtjev, par. 25.

¹¹ Zahtjev, par. 26.

¹² Podnesak, par. 2.

¹³ Zahtjev za produženje roka za odgovor na zahtjeve na osnovu pravila 92bis, 8. juni 2009., par. 5; Nalog slijedom sastanka shodno pravilu 65ter i Odluke po zahtjevima za produženje rokova, 18. jun 2009., par. 4, 18(b); Odluka po zahtjevu optuženog za odobrenje da uloži žalbu na odluku po zahtjevima za produženje roka, 8. juli 2009., par. 18.

¹⁴ Zbirni odgovor na sve zahtjeve na osnovu pravila 92bis, par. 3, 6.

¹⁵ Statusna konferencija, T. 370 (23. juli 2009.).

tokom nekoliko narednih sedmica i dodao da optuženi, ako Vijeće na osnovu pravila 92bis prihvati iskaz nekog svjedoka na čije bi svjedočenje on htio odgovoriti svojom pismenom izjavom na osnovu pravila 92bis, može podnijeti zahtjev u tom smislu.¹⁶

7. Dana 25. septembra 2009., optuženi je podnio "Djelimični odgovor na Peti zahtjev za prihvatanje izjava i transkripata: događaji u Srebrenici" (dalje u tekstu: Djelimični odgovor). U Djelimičnom odgovoru optuženi je izjavio da je njegov pravni savjetnik 4. septembra 2009. obavio razgovor s Vicentiusom Egbersom, u prisustvu predstavnika tužilaštva.¹⁷ Poslije tog razgovora, svjedok je potvrdio tačnost jedne pismene izjave s dopunskim informacijama koju je sastavio optuženi, nakon čega se optuženi složio s tim da se svjedočenje Vicentiusa Egbersa prihvati na osnovu pravila 92bis, kao i da se privremeno, dok se ne pribavi potvrda propisana pravilom 92bis(B), prihvati jedna stranica s dopunskim informacijama.¹⁸ Međutim, optuženi napominje da bi, ako se ta dopuna ne ocijeni prihvatljivom, trebalo da se Vicentius Egbers pozove na unakrsno ispitivanje kako bi se te dopunske informacije dobile u sudnici.¹⁹ Optuženi nije dostavio nikakve daljnje odgovore bilo na Zahtjev u cjelini bilo u vezi s pojedinim svjedocima na koje se Zahtjev odnosi.

8. Dana 2. oktobra 2009., tužilac je zatražio dozvolu za repliku i dostavio "Repliku tužilaštva na Karadžićev Djelimični odgovor na Peti zahtjev za prihvatanje izjava i transkripata: događaji u Srebrenici" (dalje u tekstu: Replika). Vijeće je tužiocu odobrilo ulaganje replike. U Repliki tužilac navodi da se ne protivi privremenom prihvatanju dopunske izjave koju je podnio optuženi, do pribavljanja potvrde.²⁰ Tužilac napominje i to da je Vicentius Egbers tokom pomenutog razgovora pregledao transkript svog ranijeg iskaza i našao jednu grešku za koju želi da se ispravi.²¹ Tužilac navodi da će, shodno dogovoru između strana, zatražiti prihvatanje "kraće nadopune" izjave Vicentiusa Egbersa u kojoj se ta greška ispravlja, uz koju će takođe trebati da se priloži potvrda svjedoka.²² U trenutku donošenja ove Odluke, tužilac nije dostavio nikakav podnesak u tom smislu.

¹⁶ Pretpretresna konferencija, T. 489–490 (6. oktobar 2009.).

¹⁷ Djelimični odgovor, par. 5.

¹⁸ Djelimični odgovor, par. 6–7, fusnota 5.

¹⁹ Djelimični odgovor, par. 7.

²⁰ Replika, par. 3.

²¹ Replika, par. 4.

²² Replika, par. 4, fusnota 3.

9. Na pretpretresnoj konferenciji Pretresno vijeće je prihvatilo tužiočeve prijedloge u vezi sa smanjenjem obima njegovog dokaznog postupka, iznijete u "Podnesku tužilaštva na osnovu pravila 73bis(D)" od 31. augusta 2009. i "Drugom podnesku tužilaštva na osnovu pravila 73bis(D)" od 18. septembra 2009., i, na osnovu pravila 73bis(D) Pravilnika, izdalo nalog da tužilac ne može izvoditi dokaze u vezi s mjestima zločina i incidentima koje je naveo.²³ Ta odluka Vijeća nema nikakav uticaj na status svjedoka koji su predmet Zahtjeva.

II. Diskusija

10. Dana 15. oktobra 2009., Pretresno vijeće je izdalo "Odluku po trećem zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci za grad Sarajevo)" (dalje u tekstu: Odluka po trećem zahtjevu), u kojem dalo sažetak mjerodavnog prava za rješavanje zahtjeva na osnovu pravila 92bis. Vijeće ovdje neće ponovno diskutovati mjerodavno pravo, nego, po potrebi, upućuje na relevantne paragrafe Odluke po trećem zahtjevu.²⁴

11. Shodno Podnesku, Pretresno vijeće neće razmatrati svjedoke koji su povučeni i propratne dokazne predmete. Svjedočenja 66 preostalih svjedoka rezimiraju se i razmatraju u nastavku. Zbog velikog broja svjedoka, Vijeće nije sklono tome da u ovoj odluci da pojedinačne sažetke za svakog svjedoka. Vijeće se opredijelilo da, na osnovu analize predloženih dokaza, svjedoke grupira u četiri kategorije, odnosno: (i) žrtve iz srebreničke enklave; (ii) pripadnici Vojske Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS) i Ministarstva unutrašnjih poslova (dalje u tekstu: MUP) i članovi političkih i civilnih organa bosanskih Srba; (iii) pripadnici Nizozemskog bataljona; i (iv) ostali svjedoci.

A. Rezimej za predložene svjedoke

i. Žrtve iz srebreničke enklave

²³ Pretpretresna konferencija, T. 467–468 (6. oktobar 2009.). Vidi i pismenu odluku koja je uslijedila nakon pretpretresne konferencije, Odluka o primjeni pravila 73bis, 8. oktobar 2009.

²⁴ Odluka po trećem zahtjevu, par. 4–11.

12. Dvadeset i osam svjedoka dalo je iskaze ili pismene izjave o tome da su žrtve događaja u Srebrenici.

13. U julu 1995., svjedoci KDZ039, KDZ070, Ahmo Hasić, Mirsada Malagić, KDZ186, KDZ265, Hafiza Salihović, Semija Suljić, Mejra Mešanović, Mevlida Bektić, Behara Krdžić, Hanifa Hafizović, Razija Pašagić, Saliha Osmanović, Šehra Ibišević, Rahima Malkić i Samila Salčinović poslije granatiranja Srebrenice u julu 1995. godine otišli su u bazu Zaštitnih snaga Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: UNPROFOR) u Potočarima. KDZ039, KDZ070 i Ahmo Hasić su muškarci, Muslimani, koje su odvojili od porodica i autobusima ih odvezli na razne lokalitete gdje su, prema njihovom svjedočenju, mnogi muškarci Muslimani pobijeni. KDZ186, KDZ265, Semija Suljić, Mevlida Bektić, Behara Krdžić Hanifa Hafizović, Razija Pašagić i Rahima Malkić su Muslimanke koje su dale iskaze ili pismene izjave o muškim članovima svojih porodica koje su od njih odvojili u kompleksu u Potočarima. Mirsada Malagić, Mejra Mešanović, Saliha Osmanović, Šehra Ibišević i Samila Salčinović očevici su odvajanja muškaraca Muslimana od žena Muslimanki. U svojoj pismenoj izjavi Hafiza Salihović opisala je samo bijeg svog supruga i sinova kroz šumu, a priložila joj je potvrdu o smrti supruga, dok su sinovi još uvijek na spisku nestalih.

14. Osam svjedoka iz kategorije žrtava, odnosno KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ069, Mevludin Orić, KDZ333, KDZ425 i KDZ568, su muškarci Muslimani koji su izbjegli iz Srebrenice u koloni muškaraca i mladića Muslimana koji su se nastojali domoći Tuzle. Neke od njih, svjedoke KDZ063, KDZ065, KDZ069, Mevludina Orića i KDZ333, srpske snage su uhapsile i odvele ih u Kravicu, na rijeku Jadar, u Petkovce, Zvornik, odnosno na vojnu ekonomiju Branjevo, i ondje ih zatočile. Na tim lokacijama, KDZ063, KDZ065, KDZ069, Mevludin Orić i KDZ333 bili su očevici pogubljenja muškaraca Muslimana od strane vojnika VRS. Međutim, svi su uspješni pobjeći na "slobodnu teritoriju". Svjedok KDZ065 dosta detaljno svjedoči i o granatiranju Srebrenice koje je započelo 9. juna 1995. godine. Svjedok KDZ066 takođe svjedoči o tome da je kod Cerske vidio kako tri autobusa puna muškaraca Muslimana i za njima jedan rovokopač odlaze niz cestu i da je zatim čuo pucnjavu. Kasnije je u istom tom području naišao na mjesto za koje misli da je na njemu masovna grobnica. Svjedok

KDZ425 govori o tome kako su ga zatočili pripadnici VRS-a i kako je ipak uspio pobjeći i doći se Tuzle. KDZ568 je uspio stići do Tuzle a da ga ne zarobe, ali je za vrijeme tog bijega izgubio nekoliko članova porodice za koje sada pretpostavlja da su mrtvi.

15. Članove porodice Huseina Delića i Amera Malagića u julu 1995. Srbi su odveli iz srebreničke enklave i oni su poslije toga nestali. Alma Gabeljić, koja je živjela u Srebrenici, u svojoj pismenoj izjavi govori o tome da je njena kuća granatirana u maju 1995. i da je prilikom tog granatiranja zadobila ozljede.

ii. Pripadnici VRS-a, MUP-a i članovi političkih ili civilnih organa bosanskih Srba

16. Trideset i jedan svjedok dao je iskaz ili pismenu izjavu u vezi sa svojom ulogom i djelovanjem u VRS-u, MUP-u ili u političkim ili civilnim organima bosanskih Srba.

17. Dražen Erdemović, Srećko Aćimović, KDZ122, Nebojša Jeremić, Cvijetin Ristanović, Damjan Lazarević, Milorad Birčaković, Rajko Babić, Mitar Lazarević, Dragan Jović, Tanacko Tanić, KDZ407, Ostoja Stanišić, Veljko Ivanović, Jevto Bogdanović i Milenko Tomić svjedočili su o zatočenju i pogublivanju muškaraca Muslimana u julu 1995. na jednoj ili više različitih lokacija. Srećko Aćimović, Damjan Lazarević, Milorad Birčaković, Mitar Lazarević, Dragan Jović, KDZ407 i Veljko Ivanović svjedoče o pogubljenjima u Ročeviću i Kozluku ili u blizini tih mjesta. Cvijetin Ristanović, Damjan Lazarević i Milenko Tomić svjedoče o pogubljenjima kod ekonomije Branjevo i u njenoj okolini. Dražen Erdemović svjedoči o pogubljenjima na ekonomiji Branjevo i u domu kulture u Pilici. Nebojša Jeremić, Milorad Birčaković, Rajko Babić, Jevto Bogdanović i Milenko Tomić svjedoče o pogubljenjima u Pilici i njenoj okolini. KDZ122 i Ostoja Stanišić svjedoče o pogubljenjima u Zvorniku odnosno Petkovicima, a Nebojša Jeremić, Cvijetin Ristanović, Damjan Lazarević, Milorad Birčaković, Tanacko Tanić i KDZ407 svjedoče o pogubljenjima u Orahovcu ili u njegovoj okolini.

18. Svjedočenja KDZ107, Mileta Janjića, Milenka Pepića, KDZ329, Zlatana Čelanovića i Desimira Đukanovića odnose se na događaje koji su se dogodili u Bratuncu i njegovoj okolini tokom jula 1995. i na zatočenje i pogublivanje muškaraca Muslimana. Mile Janjić govori o izdvajanju muškaraca Muslimana u Bratuncu. Milenko Pepić govori

o zarobljavanju muškaraca, bosanskih Muslimana, u kontekstu pretpostavke da je prisutan UNPROFOR i da će ih on zaštititi; on je bio na jednom mostu u blizini Kravice gdje je dobio uputstvo da zaustavlja autobuse sa ženama Muslimankama kako bi se oni mogli upotrijebiti za prijevoz muškaraca Muslimana u skladište u Kravici. Zlatan Čelanović svjedoči o tome da je dobio naređenje da ispituje muslimanske zarobljenike u Bratuncu i da traži osobe sa spiska ratnih zločinaca. KDZ107 i KDZ329 govore o sastancima sa pripadnicima VRS-a viših činova i o nabavljanju mašina za kopanje masovnih grobnica. U svojim izjavama Desimir Đukanović opisuje što je radio u školi "Vuk Karadžić", gdje je bio zadužen za sakupljanje tijela mrtvih iz škole i njihovo pokapanje.

19. U ovu grupu ulaze i svjedoci Danko Gojković, Mile Simanić, KDZ285, KDZ351 i Predrag Drinić. U svom svjedočenju, Danko Gojković je prije svega potvrdio autentičnost poruka Drinskog korpusa i Glavnog štaba i govorio o tehničkim aspektima sistema veza Drinskog korpusa. Iskaz Mileta Simanića uglavnom je usredsređen na jedan dnevni borbeni izvještaj koji je navodno on potpisao i u kojem stoji sljedeće: "Uhapšeno je ubijeno oko 1.000 do 1.500 neprijateljskih civila i vojnika" kod Konjević Polja. On je svjedočio i o strukturi jedinice u Drinskom korpusu. Svjedok KDZ285 je svjedočio o tome da mu je izdato naređenje da pripadnike jedne specijalne jedinice odveze na zadatak. KDZ351, čiji je zadatak bila logistička podrška jednoj jedinici VRS-a, svjedočio je o izdavanju materijala za jedan zadatak 15. i 16. jula 1995., pri čemu on nije znao u čemu se taj zadatak sastoji. Predrag Drinić svjedoči o razgovoru nekoliko predstavnika organa bosanskih Srba o jednom naređenju optuženog da se otvori istraga o mogućim lokacijama na kojima su pokopane žrtve iz Srebrenice, kao i o tome da VRS nije inicirala krivično gonjenje za zločine počinjene u Srebrenici tokom 1995. godine.

iii. Pripadnici Nizozemskog bataljona

20. Pet svjedoka bili su pripadnici Nizozemskog bataljona. Četvorica od njih, svjedoci KDZ229, Vicentius Egbers, KDZ284 i KDZ360, svjedočila su u ranijim sudskim postupcima, a jedan, svjedok KDZ556, dao je pismenu izjavu.

21. Svih pet pripadnika Nizozemskog bataljona bili su stacionirani u Srebrenici i Potočarima i njihovoj okolini. Svaki od svjedoka svjedočio je o mnogim temama, a posebno o sljedećem: o restrikcijama koje je VRS postavljala za konvoje s humanitarnom pomoću; o napadima vojnika Armije Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: ABiH) na područja unutar i van enklave; o granatiranju i snajperskom djelovanju VRS-a na stambene objekte civila; o odvajanju muškaraca i žena Muslimana na punktovima za evakuaciju; o humanitarnoj krizi nastaloj u prvoj polovini jula; o krađi materijala i naoružanja Nizozemskog bataljona od strane pripadnika VRS-a; o sastanku i pregovorima u hotelu "Fontana"; o pogublivanju muškaraca Muslimana; kao i o ispitivanju i mogućem mučenju muškaraca Muslimana u tzv. "bijeloj kući".

iv. Ostali svjedoci

22. Preostali svjedoci na koje se Zahtjev odnosi su KDZ374, Zoran Petrović–Piroćanac, KDZ496, KDZ508, [REDIGOVANO] i Slobodan Stojković.

23. Svjedok KDZ374 bio je službenik policije u Han Pijesku. Prije rata, KDZ374 je poznao Himzu Mujića koji sarađivao s njim. U svom iskazu KDZ374 je prepoznao ime Himze Mujića u presretnutom razgovoru od 24. jula 1995. godine.

24. Zoran Petrović–Piroćanac bio je dodijeljen Ljubomiru Borovčaninu tokom operacije Srebrenica. Tokom tog vremena snimio je dokumentarni film "Operacija Srebrenica"; prilikom svjedočenja pred Međunarodnim sudom izričito je ispitan o jednom aspektu tog filma, o snimku skladišta u Kravici s gomilom leševa ispred njega.

25. Svjedok KDZ496 bio je mladić star 15 godina koji je svjedočio kao očevidac jednog masovnog pogubljenja u Kozluku.

26. Svjedok KDZ508 svjedočio je o izviđanju i metodu presretanja, a posebno o tome kako su i gdje bile pohranjene trake i sveske sa presretnutim porukama VRS-a i u koje

vrijeme i kada su predane službenicima Tužilaštva. Svjedok KDZ508 pomogao je i u prepoznavanju više traka sa snimkama presretnutog materijala.

27. [REDIGOVANO].

B. Pravilo 89(C)

28. Kako se navodi u Odluci po trećem zahtjevu, "[s]vi dokazi koji se prihvataju na osnovu pravila 92*bis* moraju ispunjavati osnovne uslove za prihvatanje dokaza, koji su predviđeni u pravilu 89(C) i (D) Pravilnika, odnosno, ti dokazi moraju biti relevantni i imati dokaznu vrijednost, a njihovu dokaznu vrijednost ne smije suštinski nadmašiti potreba da se obezbijedi pravično suđenje. [...] Na tužilaštvu je da pokaže relevantnost i dokaznu vrijednost dokaza za koje traži da budu prihvaćeni."²⁵

29. Što se tiče svjedoka KDZ374, Pretresno vijeće je pregledalo i transkripte iskaza svjedoka iz predmeta *Popović i drugi* i njegovu pismenu izjavu datu MKSJ-u i nije se uvjerilo da su dokazi dobiveni putem tog svjedoka relevantni za krivična djela za koja tereti Optužnica. Osim toga, tužilac nije u Zahtjevu dokazao relevantnost tih dokaza za svoju tezu. U skladu s tim, Pretresno vijeće će odbiti Zahtjev u dijelu koji se odnosi na svjedoka KDZ374.

C. Nesporan svjedok

30. Optuženi nema prigovora na to da se u spis uvrsti raniji iskaz Vicentiusa Egbersa i ponudio je na privremeno prihvatanje jednu dodatnu pismenu izjavu svjedoka, za koju mora pribaviti deklaraciju propisanu pravilom 92*bis*(B). Tužilac nema prigovora na to da se ta dodatna pismena izjava uvrsti u spis.

31. Vijeće se uvjerilo u relevantnost i dokaznu vrijednost predloženog svjedočenja Vicentiusa Egbersa. Pored toga, Vijeće napominje da nijedna ni druga strana u postupku nema prigovora na uvrštavanje u spis svjedočenja ovog svjedoka, odnosno dodatne pismene izjave koju predlaže optuženi. Pretresno vijeće stoga odobrava Zahtjev u dijelu koji se odnosi na raniji iskaz Vicentiusa Egbersa, kao i zahtjev optuženog za privremeno uvrštavanje u spis dodatne pismene izjave, za koju optuženi mora pribaviti deklaraciju

²⁵ Odluka po trećem zahtjevu, par. 4

propisanu pravilom 92bis(B).²⁶ Prihvatljivost propratnih dokaznih predmeta u vezi s ovim svjedokom razmatra se u nastavku.

D. Analiza u skladu s pravilom 92bis(A)

32. Svjedočenja preostala 64 svjedoka uključuju iskaze u vezi sa žrtvama koje su bile u Srebrenici, djelovanjem pripadnika VRS-a, MUP-a i članova političkih ili civilnih organa bosanskih Srba, kao i djelovanjem pripadnika Nizozemskog bataljona u srebreničkoj enklavi i njenoj okolini u julu 1995. godine. Vijeće smatra da su ti predloženi dokazi relevantni jer se odnose na više optužbi protiv optuženog, odnosno na optužbu za genocid (tačka 2), progon (tačka 3), istrebljivanje i ubistvo (tačke 4, 5 i 6), te na deportaciju i nehumana djela (prisilno premještanje) (tačke 7 i 8).

33. Vijeće napominje da transkripti ranijih iskaza za koje tužilac traži da se uvrste u spis potiču iz predmeta *Krstić, Blagojević i Jokić i Popović i drugi*, kao i da pismene izjave koje su svjedoci dali Tužilaštvu u većini slučajeva zadovoljavaju uslove iz pravila 92bis(B). Vijeće se stoga uvjerilo u dokaznu vrijednost transkripata i pismenih izjava svjedoka, uz napomenu da se pismene izjave svjedoka za koje još nije pribavljena deklaracija propisana pravilom 92bis(B) usvajaju samo privremeno.

34. Što se tiče prihvatljivosti predloženih pismenih svjedočenja na osnovu pravila 92bis, Vijeće se, na osnovu pomnog pregleda svih predloženih dokaza, uvjerilo da su uglavnom posrijedi svjedočenja o bazi zločina ili svjedočenja o posljedicama zločina po žrtve. Oni se ne odnose na djela i ponašanje optuženog za koje ga tereti Optužnica. Pored toga, ta svjedočenja se ne odnose na djela i ponašanje optuženog niti na bilo kakva djela ili ponašanje putem kojeg bi se dokazivalo da je optuženi učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP) za koji se tereti u Optužnici, ili dijelio namjeru koja se traži za krivična djela za koja se tereti u Optužnici, s osobom koja je ta krivična djela stvarno počinila.

35. Vijeće je razmotrilo i faktore u korist prihvatanja dokaza na osnovu pravila 92bis. Što se tiče faktora koji imaju najveću težinu u odnosu na pitanja koja se pokreću u

²⁶ Pretresno vijeće takođe podsjeća tužioca da mora podnijeti i zahtjev da se ispravi svjedočenje Vicentiusa Egbersa, kako se pominje u njegovoj Replici.

Zahtjevu, prvo, Vijeće se uvjerilo da svjedočenja preostala 64 svjedoka sadrže dokaze o bazi zločina, naime, svjedoci opisuju što su proživjeli, uključujući i svoju ulogu u događajima i događaje u Srebrenici i njenoj okolini u julu 1995. godine kojima su bili očevici. Neki svjedoci opisuju posljedice zločina koji su nad njima počinjeni.

36. Drugo, Vijeće je dokaze koji potiču od tih svjedoka pregledalo s obzirom na kumulativnost. Vijeće napominje da se tužilac u Zahtjevu nije potrudio da za svakog pojedinog svjedoka pokaže kumulativni karakter njegovog svjedočenja u odnosu na svjedočenje nekog drugog svjedoka, nego je te druge svjedoke samo uopšteno nabrojao. Kako se čini, tužilac smatra da su svjedočenja svih svjedoka o događajima u Srebrenici i njenoj okolini u julu 1995. kumulativnog karaktera. Ako se test za provjeru kumulativnosti iz pravila *92bis* primijeni na takav način, moglo bi se zaključiti da je većini, ako ne i svim svjedocima za čije svjedočenje tužilac u Zahtjevu traži da se prihvati, svojstven jedan faktor koji neposredno preteže u korist njihovog prihvatanja. To bi pomenuti faktor učinilo redundantnim u kontekstu donošenja ocjene u smislu pravila *92bis*, tako da Vijeće smatra da to nije mogla biti namjera tužioca.

37. Prilikom analize kumulativnosti svjedočenja svjedoka na koje se Zahtjev odnosi, Vijeće je to uzelo u obzir. Iako u ovoj fazi Vijeće nije u položaju da u potpunosti ocijeni sve aspekte kumulativnosti svjedoka, ono je detaljno pregledalo svjedočenja svakog pojedinog svjedoka, kao i spisak svjedoka tužilaštva na osnovu pravila *65ter*. Kako će biti iznijeto u nastavku, Vijeće se uvjerilo da su svjedočenja predmetnih svjedoka kumulativnog karaktera. Vijeće neće obrazlagati sve aspekte po kojima je svjedočenje pojedinog svjedoka kumulativno u odnosu na svjedočenje jednog ili više drugih svjedoka. Kumulativni karakter tih svjedočenja ilustruju sljedeći primjeri:

- (i) Svjedočenje svjedoka KDZ039 kumulativno je u odnosu na svjedočenje Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića, Milorada Birčakovića Tanacka Tanića i KDZ407. Ono je kumulativno i u odnosu na još jednog svjedoka koji nije predmet Zahtjeva, KDZ064. Svjedočenje svjedoka KDZ063 kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ107, Milenka Pepića i Zorana Petrovića–Piroćanca, kao i na svjedočenja svjedoka koji

nisu predmet Zahtjeva, odnosno KDZ480 i KDZ510. Svjedočenje Mevludina Orića kumulativno je u odnosu na svjedočenje Tanacka Tanića, KDZ329, Zlatana Čelanovića i KDZ407, kao i na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno, KDZ064, KDZ336, KDZ341 i KDZ480. Osim toga, svjedočenja Ahme Hasića i svjedoka KDZ333 kumulativna su u odnosu na svjedočenje Dražena Erdemovića, Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića, Rajka Babića i svjedoka KDZ351.

- (ii) Svjedočenje KDZ122 i Rajka Babića o pogublivanju muškaraca Muslimana takođe je kumulativno u odnosu na svjedočenja Srećka Aćimovića, Nebojše Jeremića, Cvijetina Ristanovića, Milorada Birčakovića, Mitra Lazarevića, Dragana Jovića, Tanacka Tanića, KDZ407, Ostoje Stanišića, Veljka Ivanovića, Jevte Bogdanovića i Milenka Tomića. Njihovo svjedočenje je kumulativno i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno KDZ218 i KDZ486;
- (iii) Svjedočenja Mirsade Malagić, KDZ186, KDZ265, Hafize Salihović, Semije Suljić, Mejre Mešanović, Mevlide Bektić, Behare Krdžić, Hanife Hafizović, Razije Pašagić, Salihe Osmanović, KDZ568, Šehre Ibišević, Alme Gabeljić, Huseina Delića, Amera Malagića i Rahime Malkić, u kojima ti svjedoci opisuju kako su oni ili njihova rodbina pobjegli iz srebreničke enklave i govore o psihičkim posljedicama tih iskustava po njih, kumulativna su i međusobno i u odnosu na svjedočenja svjedoka KDZ039, KDZ229, Vicentiusa Egbersa, KDZ265, KDZ284 i KDZ360. Ta svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno, KDZ171 i KDZ207;
- (iv) Svjedočenja Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića i Milorada Birčakovića o pogubljenjima u Orahovcu kumulativna su i međusobno i u odnosu na svjedočenja Mevludina Orića, Tanacka Tanića i KDZ407. Ta

svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenje jednog svjedoka koji nije predmet Zahtjeva, tj. svjedoka KDZ064.

- (v) Kumulativna su svjedočenja Srećka Aćimovića, Mitra Lazarevića, Dragana Jovića, KDZ407, Veljka Ivanovića i KDZ496 o pogubljenjima u području Ročevića;
- (vi) Svjedočenje Dražena Erdemovića o masakru na ekonomiji Branjevo kumulativno je u odnosu na svjedočenje Cvijetina Ristanovića i svjedoka KDZ333. Raniji iskaz svjedoka KDZ351 o njegovom djelovanju u sastavu 10. diverzantskog odreda kumulativan je u odnosu na svjedočenje Dražena Erdemovića;
- (vii) Što se tiče svjedoka o događajima u Bratuncu i njegovoj okolini, svjedočenje KDZ107 o kopanju grobnica kumulativno je u odnosu na svjedočenja Mevludina Orića, Milenka Pepića, KDZ329 i Zorana Petrovića–Piroćanca. Svjedočenje svjedoka KDZ107 takođe je kumulativno u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, tj. svjedoka KDZ217, KDZ480 i KDZ510;
- (viii) Svjedočenje Mileta Janjića o prisilnom odvajanju muškaraca Muslimana od žena Muslimanki u Potočarima kumulativno je u odnosu na svjedočenja Vicentiusa Egbersa, KDZ284, KDZ360, Semije Suljić, Behare Krdžić, Hanife Hafizović, KDZ565, Razije Pašagić, Šehre Ibišević i Rahime Malkić;
- (ix) Svjedočenje Milenka Pepića o prisilnom premještanju i pogubljenju Muslimana kod skladišta u Kravici kumulativno je u odnosu na svjedočenje svjedoka KDZ063 i Zorana Petrovića–Piroćanca. Svjedočenje Milenka Pepića kumulativno je i u odnosu na svjedočenje jednog svjedoka koji nije predmet Zahtjeva, svjedoka KDZ510;
- (x) Svjedočenje Zorana Petrovića–Piroćanca o materijalu koji je snimio kod Potočara i tokom događaja povezanih s pogubljenjima u skladištu u

- Kravici kumulativno je u odnosu na svjedočenje svjedoka KDZ063, KDZ107a i Milenka Pepića. Svjedočenje Zorana Petrovića–Piroćanca kumulativno je i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno, svjedoka KDZ217 i KDZ510;
- (xi) Svjedočenje KDZ329 o odvoženju muškaraca i žena Muslimana iz Bratunca kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ063, Mevludina Orića i Milenka Pepića. Ono je kumulativno i u odnosu na svjedočenje jednog svjedoka koji nije predmet Zahtjeva, KDZ341;
- (xii) Svjedočenje Zlatana Čelanovića o prisilnom premještanju i pogublivanju Muslimana u Bratuncu kumulativno je u odnosu na svjedočenje svjedoka KDZ107. Svjedočenje Desimira Đukanovića o sakupljanju, utovaru i pokapanju leševa kod Bratunca kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ107, Mevludina Orića i KDZ329. Ono je kumulativno i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno, svjedoka KDZ217, KDZ341 i KDZ480;
- (xiii) [REDIGOVANO];
- (xiv) Raniji iskaz svjedoka KDZ285 o tome kako je vozio vojnike u Bišinu i nazad kumulativan u odnosu na svjedočenje jednog svjedoka koji nije predmet Zahtjeva, KDZ391, koji će svjedočiti o odvođenju zarobljenika u Bišinu na pogubljenje;
- (xv) Svjedočenje Predraga Drinića o krivičnom gonjenju u vojnom pravosuđu za ratne zločine kumulativno je u odnosu na dva dokumenta koji su na spisku na osnovu pravila 65ter navedeni pod brojevima 01895 ("Naredba Radovana Karadžića br. 01-489/96 Generalštabu Republike Srpske i raznim ministarstvima u vezi s događajima u Srebrenici") i 01897 ("Odgovor MUP-a Republike Srpske u vezi s istragom o Srebrenici 1995. godine koju je Radovan Karadžić naredio 1. aprila 1996.");

- (xvi) Svjedočenje KDZ229, Vicentiusa Egbersa, KDZ284 i KDZ556, koji su bili pripadnici Nizozemskog bataljona i koji su svjedočili o sličnim događajima u Srebrenici iz jula 1995., kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ186. Njihovo svjedočenje je kumulativno i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, odnosno, KDZ171, KDZ343 i KDZ546;
- (xvii) U pogledu svjedoka KDZ360, koji je bio pripadnik Nizozemskog bataljona, tužilac tvrdi da je njegov raniji iskaz kumulativan u odnosu na svjedočenje svjedoka KDZ117, KDZ155 i KDZ217. Prema tome što tužilac navodi u svom podnesku na osnovu pravila *73bis*, KDZ117 i KDZ155 sada su "rezervni" svjedoci tako da Vijeće neće razmatrati mogući kumulativni karakter njihovog svjedočenja. Pored toga, prema tome što tužilac navodi na svom spisku rezimea na osnovu pravila *65ter*, KDZ217 će svjedočiti o ekshumacijama masovnih grobnica u srebreničkoj enklavi. Vijeće konstatuje da svjedočenje KDZ360 nije kumulativno u odnosu na svjedočenje KDZ217. Međutim, Pretresno vijeće se uvjerilo da je svjedočenje KDZ360 kumulativno u odnosu na druge svjedoke, pripadnike Nizozemskog bataljona;
- (xviii) Tužilac tvrdi da je raniji iskaz Mileta Simanića o redovnom borbenom izvještaju koji je izdala komanda njegovog bataljona, koji nosi njegov potpis, kumulativan u odnosu na svjedočenje KDZ226. Na osnovu rezimea za svjedoka KDZ226 iz spiska na osnovu pravila *65ter* i bez ikakvog tužiočevog objašnjenja o tome zašto je to svjedočenje kumulativno, Pretresno vijeće se nije uvjerilo da je ovo svjedočenje kumulativno;
- (xix) Tužilac tvrdi da svjedočenje Danka Gojkovića, u kojem je on potvrdio autentičnost izvjesnih vojnih dopisa, kumulativno u odnosu na svjedočenje KDZ122 i KDZ226, koji, kako navodi tužilac, obojica "opisuju način primanja i odašiljanja poruka". Pretresno vijeće je pregledalo predložene

dokaze koji potiču od svjedoka KDZ122 i rezime za svjedoka KDZ226 iz spiska na osnovu pravila 65ter i nije uvjereno da su ti dokazi kumulativni u odnosu na svjedočenje Danka Gojkovića,

- (xx) Posljednji preostali svjedok, KDZ508, svjedoči o elektronskom izviđanju i presretnutim porukama dobijenim od Armije BiH. Njegovo svjedočenje kumulativno je u odnosu na svjedočenje dva svjedoka koji nisu predmet Zahtjeva, KDZ126 i KDZ507.

38. Što se tiče faktora protiv prihvatanja predloženih svjedočenja na osnovu pravila 92bis, Vijeće napominje da su Dražen Erdemović, KDZ039, KDZ063, KDZ065, KDZ122, Mevludin Orić, Mile Simanić, Mirsada Malagić, KDZ186, KDZ229, KDZ284, Mile Janjić, Milenko Pepić, KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360, Predrag Drinić, Zoran Petrović–Piroćanac i KDZ556 svjedočili o djelima i ponašanju Ratka Mladića, koji se u Optužnici imenuje kao učesnik UZP-a u vezi s događajima u Srebrenici za koji se tereti u Optužnici.²⁷ Neki od tih svjedoka svjedočili su o tome da je Ratko Mladić bio na mjestu događaja i nadgledao odvajanje muškaraca i žena u Potočarima, kao i prisilno premještanje. Neki od tih svjedoka svjedočili su o naređenjima koja je Ratko Mladić izdao u vezi s pogublivanjem muškaraca Muslimana i o uputstvima koja je izdao na sastancima u hotelu "Fontana". Drugi su svjedočili o tome da se Ratko Mladić obratio zatočenim muslimanskim muškarcima prije odvođenja na razmjenu ili pogubljenja.

39. Isto tako, Pretresno vijeće napominje da nekoliko svjedoka u svom svjedočenju opisuje djelovanje izvjesnog broja osoba koje su bile na raznim položajima u političkim i vojnim organima bosanskih Srba, odnosno: (i) Srećko Aćimović svjedoči o tome da mu je Dragan Nikolić naredio da svoje ljude pošalje na zadatak pogublivanja, kao i o prisustvu Vujadina Popovića na mjestu pogubljenja u Ročeviću; (ii) KDZ107 svjedoči o naređenjima Ljubiše Beare da se pronade mjesto za pokapanje pogubljenih Muslimana i o prisustvu Miroslava Deronjića u trenutku izdavanja tih naređenja; (iii) KDZ122 svjedoči o tome da je njegov neposredni pretpostavljeni bio Vinko Pandurević, o jednom razgovoru u kojem je Vujadin Popović rekao Dragi Nikoliću da se zarobljenici prevoze u

²⁷ Optužnica, par. 6–8, 11, 16, 21 i 26; Podnesak tužilaštva na osnovu pravila 65ter(E)(i)–(iii), 18. maj 2009., par. 227.

Zvornik radi pogubljenja, o jednom razgovoru s Draganom Jokićem o problemima u vezi s pogublјivanјem Muslimana, o komandnoj strukturi i komunikacijama u VRS-u i o napadima VRS-a na Srebrenicu, kao i o koloni muškaraca Muslimana i mladića koji su bježali iz Srebrenice; (iv) Milorad Birčaković je svjedočio o tome da su Milorad Trbić, Drago Nikolić, Vujadin Popović i Ljubiša Beara bili prisutni u školi u Orahovcu u trenutku kada su u njoj bili zatočeni zaroblјenici; (v) KDZ229 svjedoči o tome da su učesnici sastanaka u hotelu "Fontana" bili Ratko Mladić, Radislav Krstić, Radislav Janković, Momir Nikolić i Milenko Ivanović; (vi) Tanacko Tanić svjedoči o prisustvu Drage Nikolića i Vujadina Popovića u školi u Orahovcu; (vii) KDZ284 svjedoči o prisustvu Momira Nikolića i Gojka Jankovića u Srebrenici u julu 1995. godine; (viii) KDZ285 svjedoči o tome da je Vujadin Popović navodno odobrio naređenje da se vojnici odvezu na zadatak koji se sastojao u vršenju pogublјenja; (ix) Mile Janjić svjedoči o naređenjima koja su izdali Momir Nikolić i Gojko Janković, kao i o prisustvu Radislava Krstića u Bratuncu, gdje je Janjić nadgledao odvajanje muškaraca Muslimana od žena Muslimanki; (x) KDZ329 svjedoči o tome da je Miroslav Deronjić znao da Muslimane autobusima odvoze preko Bratunca, o jednom razgovoru s Draganom Nikolićem u kojem je svjedoku KDZ329 rečeno da se vrše pogublјenja Muslimana, kao i o jednom sastanku s Ljubišom Bearom prilikom kojeg je od KDZ329 zatraženo da nabavi mašine za zemljane radove; (xi) KDZ360 svjedoči o svojim kontaktima s Momiom Nikolićem tokom prisilnog premještanja Muslimana; i (xii) Zlatan Čelanović svjedoči o tome da je od Ljubiše Beare dobio naređenje da identifikuje neke Muslimane, kao i o tome kako je s Ljubišom Bearom pješice obilazio Bratunac i vidio zatočenike.

40. Razmotrivši dokaze opisane u prethodnom paragrafu, Vijeće se uvjerilo da svjedočenja tih svjedoka ne upućuju na to da je optuženi bio učesnik UZP-a za koji se tereti u Optužnici, niti da je dijelio s Ratkom Mladićem ili s bilo kojom drugom osobom imenovanom prethodno u tekstu, namjeru da počini djela koja svjedoci opisuju. Vijeće stoga smatra da se ovi iskazi svjedoka, koji se odnose na djelovanje tih osoba, sami za sebe nisu dovoljni da bi se na osnovu njih predloženi dokazi ocijenili kao nedopustivi. Pretresno vijeće napominje ne postoje nikakvi drugi faktori koji bi govorili protiv prihvatanja ovih pismenih izjava u spis na osnovu pravila 92bis.

E. Analiza na osnovu pravila 92bis(C)

41. Vijeće ponovo podsjeća na to da, što se tiče pismenih dokaza koji se mogu prihvatiti na osnovu pravila 92bis, Vijeće ima diskreciono pravo da zatraži da svjedoci pristupe radi unakrsnog ispitivanja; ako Vijeće donese takvu odluku, mjerodavne su odredbe pravila 92ter. Prilikom donošenja te ocjene, Vijeće je uzelo u obzir kriterijume relevantne za pravilo 92bis(C) i ustaljene u sudskoj praksi Međunarodnog suda, detaljno opisane u Odluci po trećem zahtjevu.²⁸ Konkretno, Vijeće je razmatralo: (i) da li su dokazi kumulativni; (ii) da li se odnose na bazu zločina; (iii) da li se tiču "nekih aktuelnog i značajnog pitanja među stranama u postupku"; i (iv) da li se u njima opisuju djela i ponašanje osobe, odgovornošću za čija se djela i ponašanje optuženi tereti, kao i blizina optuženog u odnosu na djela i ponašanje te osobe.

42. Prvo, Vijeće napominje da svjedoci KDZ285, [REDIGOVANO], Milenko Tomić, KDZ556 i Alma Gabeljić nikad nisu bili podvrgnuti unakrsnom ispitivanju. Pored toga, tokom svjedočenja KDZ265, toj svjedokinji je pitanja postavljalo samo Pretresno vijeće, raniji iskaz Desimira Đukanovića je njegovo svjedočenje pred Državnim sudom Bosne i Hercegovine, dok je iskaz Slobodana Stojkovića dat pred Okružnim sudom u Beogradu. Osim toga, Pretresno vijeće konstatuje da su Dražen Erdemović, KDZ069 i Mirsada Malagić bili podvrgnuti unakrsnom ispitivanju ograničenog obima: Dražen Erdemović nije unakrsno ispitivan o masovnim pogubljenjima o kojima je svjedočio u okviru direktnog ispitivanja, isto tako, KDZ069 nije unakrsno ispitan o masovnom pogubljenju kod brane u Petkovcima; a Mirsada Malagić nije u okviru unakrsnog ispitivanja detaljnije ispitan o tome kako je napustila Srebrenicu. Međutim, Vijeće ne smatra da je neophodno da svjedoci samo zbog toga pristupe radi unakrsnog ispitivanja.

43. Drugo, Pretresno Vijeće se uvjerilo da se nijedno svjedočenje ne odnosi neposredno na odgovornost optuženog u smislu navoda Optužnice niti da niti sadrži neki "ključni" ili "presudni" element tužiočeve teze. Međutim, Dražen Erdemović, KDZ039, KDZ063, KDZ065, KDZ122, Mevludin Orić, Mile Simanić, Mirsada Malagić, KDZ186, KDZ229, KDZ284, Mile Janjić, Milenko Pepić, KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360, Predrag Drinić, Zoran Petrović–Piroćanac i KDZ556 svjedoče o djelima i ponašanju

²⁸ Odluka po trećem zahtjevu, par. 10.

Ratka Mladića, koji je imenovan kao učesnik UZP-a u vezi sa Srebrenicom. Pored toga, Srećko Aćimović, KDZ107, KDZ122, Milorad Birčaković KDZ229, Tanacko Tanić, KDZ284, KDZ285, Mile Janjić, KDZ329, KDZ360 i Zlatan Čelanović svjedoče o djelima i ponašanju drugih mogućih učesnika UZP-a.

44. Iako ti svjedoci svjedoče o djelovanju Ratka Mladića i drugih učesnika UZP-a u vezi sa Srebrenicom, Vijeće smatra da svjedoci Dražen Erdemović, KDZ063, KDZ065, Srećko Aćimović, KDZ107, Mevludin Orić, Mile Simanić, Mirsada Malagić, KDZ186, Milorad Birčaković, Tanacko Tanić, KDZ285, Mile Janjić, Milenko Pepić, Predrag Drinić, Zoran Petrović–Piroćanac, odnosno Zlatan Čelanović, ili ne svjedoče ni o jednom djelu ni o ponašanju učesnika UZP-a u vezi sa Srebrenicom za koja bi optuženi mogao snositi odgovornost po Optužnici, ili su bili u dovoljnoj mjeri podvrgnuti unakrsnom ispitivanju u ranijim predmetima tako da ih nije potrebno pozvati na unakrsno ispitivanje u ovom predmetu.

45. Istovremeno, svjedoci KDZ039, KDZ122, KDZ229, KDZ284, KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360 i KDZ556 svjedoče o djelima i ponašanju Ratka Mladića odnosno drugih učesnika UZP-a u vezi sa Srebrenicom za koje odgovornost, kako se tereti, snosi optuženi. Svjedok KDZ039 svjedoči o prisustvu i komandnoj ulozi Ratka Mladića tokom prisilnog odvajanja muškaraca od žena, kao i o njegovom prisustvu u skladištu u Bratuncu gdje su bosanski Muslimani držani prije odvođenja na pogubljenje. Svjedok KDZ122 svjedoči o tome da su Ljubiša Beara i Vujadinu Popović doveli velik broj zarobljenika u Zvornik radi pogubljenja i da su naređenja o tome potekla od Ratka Mladića. Svjedok KDZ229 svjedoči o postupcima Ratka Mladića na sastancima održanim u hotelu "Fontana", o njegovom prisustvu i komandnoj ulozi u Potočarima prilikom odvajanja muškaraca od žena, kao i o njegovim kontaktima s vojnicima Nizozemskog bataljona. Svjedok KDZ284 svjedoči o tome da je Ratko Mladić snimao propagandni film u fabrici u Potočarima i da je prijetio da će ubiti Muslimana koji je bio prevodilac svjedoka KDZ284. Svjedok KDZ329 je zahvaljujući svom položaju dolazio u dodir s političkim rukovodiocima visokog nivoa i svjedoči o postupcima Ratka Mladića tokom sastanaka održanih u hotelu "Fontana", kao i o svojim kontaktima s Ratkom Mladićem i Miroslavom Deronjićem, u okviru kojih se razgovaralo o tome šta da se učini

s Muslimanima iz Srebrenice. Svjedok KDZ333 svjedoči o noći koju je kao zatočenik proveo na fudbalskom igralištu u Novoj Kasabi, kada je došao Ratko Mladić i govorom se obratio svim zarobljenicima, kao i o tome da je, dok je ovaj još bio tamo, jedan srpski vojnik ubio jednog muslimanskog zarobljenika, a da je Ratko Mladić stajao u blizini ne rekavši ništa. Svjedok KDZ351 svjedoči o tome da je Ratko Mladić bio u Srebrenici u julu 1995. i da je svjedoku KDZ351 i drugim srpskim vojnicima dao dozvolu da uzmu sve što žele. KDZ360 svjedoči o tome da su Ratko Mladić i Momir Nikolić bili prisutni u u Potočarima tokom odvajanja ljudi i prisilnog premještanja Muslimana. Svjedok KDZ360 takođe svjedoči da su Ratko Mladić i Momir Nikolić odbili da preduzmu mjere protiv srpskih vojnika koji su koristili živi štit i opljačkali operativne punktove Nizozemskog bataljona. Svjedok KDZ556 svjedoči o tome kako su ga zatočili na njegovom operativnom punktu dok je Ratko Mladić snimao propagandni film, a ostali srpski vojnici pokrali opremu Nizozemskog bataljona. Kako je već napomenuto, svjedok KDZ556 nikad nije bio podvrgnut unakrsnom ispitivanju. Pretresno vijeće smatra da su Ratko Mladić i drugi mogući učesnici UZP-a u vezi sa Srebrenicom, opisani u svjedočenju ovih svjedoka, djelovali u dovoljnoj blizini optuženog da bi bilo potrebno da svjedoci pristupe radi unakrsnog ispitivanja. Na osnovu gorenavedenih faktora, Pretresno vijeće će iskoristiti svoje diskreciono pravo da te svjedoke pozove radi unakrsnog ispitivanja.

46. Pismena svjedočenja svjedoka Dražena Erdemovića, KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ069, KDZ070, Srećka Aćimovića, KDZ107, Danka Gojkovića, Nebojše Jeremića, Mevludina Orića, Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića, Ahme Hasića, Mileta Simanića, Mirsade Malagić, KDZ186, Milorada Birčakovića, Rajka Babića, Mitra Lazarevića, Dragana Jovića, KDZ265, Tanacka Tanića, KDZ285, Mileta Janjića, Milenka Pepića, Predraga Drinića, Zorana Petrovića–Piroćanca, Zlatana Čelanovića, KDZ407, KDZ425, Ostoje Stanišića, Desimira Đukanovića, Veljka Ivanovića, Jevte Bogdanovića, KDZ496, KDZ508, [REDIGOVANO], Slobodana Stojkovića, Milenka Tomića, Hafize Salihović, Semije Suljić, Mejre Mešanović, Mevlide Bektić, Behare Krdžić, Hanife Hafizović, Razije Pašagić, Salihe Osmanović, KDZ568, Huseina Delića, Šehre Ibišević, Alme Gabeljić, Rahime Malkić, Samile Salčinović i Amera Malagića,

navedena u stupcu "Dio transkripta / pismene izjave za koji se traži da bude uvršten u spis" u Povjerljivom dodatku B Zahtjeva prihvataju se na osnovu pravila 92bis.

F. Uslov iz pravila 92bis(B)

47. Vijeće napominje da, što se tiče 38 svjedoka čija se svjedočenja prihvataju, tužilac traži uvrštavanje u spis transkripata ranijih iskaza, što znači da se na njih ne može primijeniti pravilo 92bis(B). Za neke od preostalih svjedoka - Desimira Đukanovića, [REDIGOVANO] i Slobodana Stojkovića - tužilac traži da se privremeno prihvate njihove pismene izjave. Pretresno vijeće će stoga privremeno prihvatiti pismene izjave Desimira Đukanovića, [REDIGOVANO] i Slobodana Stojkovića, dok tužilac ne pribavi potrebne deklaracije u skladu s pravilom 92bis(B) Pravilnika.

G. Propratni dokazni predmeti

48. Što se tiče propratnih dokaznih predmeta, Pretresno vijeće treba da ocijeni samo one, ukoliko postoje, koji su u vezi sa svjedocima čija su pismena svjedočenja prihvaćena i koji su navedeni u paragrafu 46 gore. Pretresno vijeće treba da samo ocijeni eventualnu vrijednost propratnih dokaznih predmeta s njima u vezi. Tužilac traži da se prihvati ukupno 310 propratnih dokaznih predmeta u vezi s tim svjedocima.

49. Kako stoji u Odluci po trećem zahtjevu, kao propratni dokazni predmeti mogu se uvrstiti samo oni dokazni predmeti koji "čine neodvojivi i nezamjenjivi dio svjedočenja". Da bi bili svrstani u tu kategoriju, potrebno je da je svjedok o njima govorio u transkriptu iskaza ili u pismenoj izjavi, kao i da to da bi transkript iskaza odnosno pismena izjava postali nerazumljivi ili bi im se dokazna vrijednost umanjila ako dokazni predmet ne bude uvršten.²⁹

50. Vijeće preliminarno napominje da je transkripte ranijih iskaza navedene pod brojevima 03248, 03253, 03255, 03259,³⁰ 03301, 03308 i 03337 na spisku na osnovu pravila 65ter, tužilac ponudio i kao pismena svjedočenja svjedoka i kao propratne dokazne predmete. Vijeće je gore u tekstu već riješilo da se ti transkripti uvrste kao

²⁹ Odluka po trećem zahtjevu, par. 11.

³⁰ Tužilac je zatražio ovog transkripta prihvatanje pod brojevima 03259 (neredigovano) i 03260 (redigovano).

pismena svjedočenja, tako da neće razmatrati njihovo uvrštavanje u spis kao propratnih dokaznih predmeta.

51. Što se tiče Cvijetina Ristanovića, čini se da tužilac traži da se njegov iskaz iz predmeta *Popović i drugi* uvrsti kao pismeno svjedočenje, a njegov iskaz iz predmeta *Blagojević* kao propratni dokazni predmet (broj 03285 na spisku na osnovu pravila 65ter). Vijeće smatra da u vezi s ovim svjedokom postoje dva problema. Prvo, transkript iz predmeta *Blagojević* naveden na spisku na osnovu pravila 65ter pod brojem 03285 nije unijet u sistem *e-court*, niti ga je tužilac Vijeću dostavio uz Zahtjev. Drugo, o većini ostalih propratnih dokaznih predmeta za Cvijetina Ristanovića, navedenih u Dodatku B Zahtjeva, u njegovom iskazu iz predmeta *Popović i drugi* nije bilo riječi. Pretresno vijeće će shodno tome, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, odbaciti propratne dokazne predmete na spisku na osnovu pravila 65ter pod brojevima 02159, 02160, 03809, 02158, 03287, 03177, 03180, 03285 i 03286, dok tužilac u sistem *e-court* ne unese tačan dokazni predmet pod broj 03285 na spisku na osnovu pravila 65ter i ne dostavi objašnjenje da li iskaz iz predmeta *Blagojević* treba razmatrati kao pismeno svjedočenje ili kao propratni dokazni predmet. U potonjem slučaju, tužilac mora navesti tačne brojeve dokaznih predmeta u transkriptu iz predmeta *Blagojević* kako bi Vijeće moglo na primjeren način ocijeniti vrijednost tih propratnih dokaznih predmeta.

52. U pogledu dokaznih predmeta navedenih na spisku na osnovu pravila 65ter pod brojevima 02161 i 02163, Vijeće napominje da je Cvijetin Ristanović o ta dva dokazna predmeta govorio u okviru unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović i drugi* i smatra da su oni neodvojiv i neophodan dio njegovog iskaza i da bi, ako se oni ne prihvate, rečeni iskaz i pismene izjave postali nerazumljivi, odnosno da bi njihova dokazna vrijednost bila umanjena. U pogledu dokaznog predmeta koji je na spisku na osnovu pravila 65ter naveden pod brojem 02162, Vijeće napominje da se dokazni predmet unijet u sistem *e-court* sastoji od jedne stranice radnog lista za vozilo, dok je svjedok bio ispitivan o dokumentu koji se sastoji od dvije stranice. Taj će dokazni predmet stoga biti odbačen, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, dok tužilac ne unese obje stranice o kojima je svjedok govorio i ne podnese novi zahtjev za njegovo prihvatanje.

53. Pored toga, u pogledu svjedoka Hafize Salihović, Semije Suljić, Mejre Mešanović, Mevlide Bektić, Behare Krdžić, Hanife Hafizović, Razije Pašagić, Salihe Osmanović, KDZ568, Huseina Delića, Šehre Ibišević, Alme Gabeljić, Rahime Malkić, Samile Salčinović i Amera Malagića, tužilac je kao propratne dokazne predmete u vezi s njima naveo samo naslov "paket na osnovu pravila 92bis". "Paket na osnovu pravila 92bis" koji je tužilac dostavio Vijeću za svakog svjedoka uključuje izjave date kantonalnim sudovima u Sarajevu odnosno Tuzli, pismene izjave svjedoka date MKSJ-u i fotografije priložene uz pismene izjave svjedoka. Budući da je Pretresno vijeće uvrstilo u spis "pakete na osnovu pravila 92bis" za ove svjedoke, nema potrebe da se oni prihvate kao propratni dokazni predmeti. Propratni dokazni predmeti pod brojevima 13874, 04187, 04179, 04190, 04182, 04175, 04188, 04173, 04186, 04176, 04185, 04174 i 04178 na spisku na osnovu pravila 65ter stoga se odbacuju.

54. Vijeće napominje da se predloženi propratni dokazni predmeti, navedeni uz niže nabrojane svjedoke, sastoje od dokumenata, fotografija, mapa ili skica koje su svjedocima predočene u okviru davanja iskaza u ranijim predmetima:

- Dražen Erdemović (broj 03078, 03082 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ063 (broj 02748 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ065 (broj 02799,³¹ 03087 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ107 (broj 02739 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Mevludin Orić (broj 03192 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Damjan Lazarević (broj 02882, 02972 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ186 (broj 02700 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Milorad Birčaković (broj 02878 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Vicentius Egbers (brojevi 03065, 03207 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Milenko Pepić (brojevi 02748, 03207 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ425 (brojevi 02766, 02767 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- KDZ508 (broj 02655 na spisku na osnovu pravila 65ter);
- Milenko Tomić (broj 02156 na spisku na osnovu pravila 65ter).

55. Prilikom davanja iskaza, svjedoci su označili te popratne dokazne predmete, tako da tužilac traži da se u spis uvrste označene verzije tih dokaznih predmeta. Vijeće smatra da su iskazi tih svjedoka razumljivi i bez originalnih verzija tih dokaznih predmeta i da

³¹ Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio dva puta uz svjedoka KDZ065. Vijeće odbija njegovo uvrštavanje u spis.

nije potrebno uvrštavati i neoznačenu i označenu verziju tih dokaznih predmeta. Dakle, neoznačeni dokazni predmeti neće biti uvršteni u spis, a označene verzije bit će evaluirane u nastavku.

56. Tužilac je dostavio formulare s pseudonimima svjedoka KDZ063 (broj 03400 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ065 (broj 03302 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ069 (broj 03307 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ070 (broj 03309 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ107 (broj 03480 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ186 (broj 03314 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ285 (broj 14077 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ407 (broj 03407 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ425 (broj 03313 na spisku na osnovu pravila 65ter), KDZ496 (broj 14185 na spisku na osnovu pravila 65ter) i KDZ508 (broj 03338 na spisku na osnovu pravila 65ter), koji su prihvaćeni u ranijim predmetima u kojima su za te svjedoke bile određene zaštitne mjere. Vijeće smatra da su listovi s pseudonimima potrebni za utvrđivanje identiteta tih svjedoka i da su oni neodvojiv i neophodan dio iskaza svjedoka. Ti propratni dokazni predmeti biće uvršteni u spis pod pečatom.

57. Tužilac je zatražio da se u spis uvrste i sljedeći propratni dokazni predmeti:

- (i) Fotografije izrađene po video-snimcima, u vezi s iskazima Dražena Erdemovića, KDZ063, Mevludina Orića, Vicentiusa Egbersa, Milenka Pepića, Zorana Petrovića–Piroćanca i KDZ425: brojevi 02844, 03133, 03134, 03136, 03137, 03138, 03140, 03141, 03142, 03143, 03144, 03931, 13594,³² 13596,³³ 14091, 14095, 15791 i 21196 na spisku na osnovu pravila 65ter;
- (ii) Fotografije u vezi s iskazima Dražena Erdemovića, KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ069, KDZ070, KDZ107, Damjana Lazarevića, KDZ186, Milorada Birčakovića, Vicentiusa Egbersa, Mileta Janjića, KDZ407,

³² Pretresno vijeće napominje da je tužilac za ovaj dokazni predmet na spisku na osnovu pravila 65ter naveo dva broja (13594 i 14068). U sistemu *e-court* pod oba broja nalazi se ista fotografija. U tekstu ove odluke, Pretresno vijeće će za njega koristiti samo broj 13594 iz spiska na osnovu pravila 65ter.

³³ Pretresno vijeće napominje da je tužilac za ovaj dokazni predmet na spisku na osnovu pravila 65ter naveo dva broja (13596 i 14067). U sistemu *e-court* pod oba broja nalazi se ista fotografija. U tekstu ove odluke, Pretresno vijeće će za njega koristiti samo 13596 iz spiska na osnovu pravila 65ter.

KDZ425, Ostoje Stanišića, Jevte Bogdanovića i [REDIGOVANO]: brojevi 02749, 02756, 02762,³⁴ 02800, 02822, 02866, 02904, 02905, 02906, 02912, 02914, 02940, 02941, 02942, 03070, 03071, 03073, 03081, 03098, 03099, 03178, 03179, 03303, 03311,³⁵ 03317, 03766, 03777, 14055, 14057, 14066, 14073, 14082, 14084, 14090, 14097, 14098, 14101, 14110,³⁶ 14121, 14162, 14163, 14209, 14211, 14212, 14246, 14691, 14699, 14701, 14702 i 14904 na spisku na osnovu pravila 65ter;

- (iii) Skice u vezi s iskazima KDZ070, Mevludina Orića i Milenka Tomića: brojevi 03191, 03310³⁷ i 14113 na spisku na osnovu pravila 65ter;
- (iv) Mape u vezi s iskazima KDZ066, Vicentiusa Egbersa, Milenka Pepića, Zorana Petrovića–Piroćanca i KDZ508: brojevi 02652, 02657, 03064, 14114, 14698, 14711, 14712, 14713, 14748, 14773, 14818, 14820, 15783, 15825, 15832 i 19505 na spisku na osnovu pravila 65ter;
- (v) Dokumenti o prijevozu, u vezi s iskazima Damjana Lazarevića, Milorada Birčakovića, Ostoje Stanišića i Milenka Tomića: brojevi 02157, 02162,³⁸ 02163,³⁹ 02595,⁴⁰ 02596, 14723 i 14725 na spisku na osnovu pravila 65ter;
- (vi) Dopisi i novinski članci u vezi s iskazima Zorana Petrovića–Piroćanca, Zlatana Čelanovića i KDZ508: brojevi 02310, 02616, 02617, 02619, 02620, 02623, 03252 i 03410 na spisku na osnovu pravila 65ter; i
- (vii) Službeni izvještaji, naređenja, djelovodnici, bilješke i pismene izjave u vezi s iskazima KDZ107, Danka Gojkovića, Nebojše Jeremića, Mevludina Orića,

³⁴ Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio i uz svjedoka KDZ063 i svjedoka KDZ425.

³⁵ Prihvaćeno pod pečatom u predmetu *Popović i drugi*.

³⁶ U okviru iskaza svjedoka KDZ186, ovaj dokazni predmet je bio prihvaćen pod pečatom, ali tužilac u Zahtjevu nije za njega zatražio prihvatanje pod pečatom. Pretresno vijeće će ga stoga prihvatiti pod pečatom dok tužilac ne potvrdi da li taj dokazni predmet treba da bude prihvaćen pod pečatom.

³⁷ Prihvaćeno pod pečatom u predmetu *Popović i drugi*.

³⁸ Predložen uz svjedoka Damjana Lazarevića.

³⁹ Predložen uz svjedoka Damjana Lazarevića.

⁴⁰ Ovaj dokazni predmet je isti dokument kao i broj 02164 na spisku na osnovu pravila 65ter, koji je takođe predložen uz Ostoju Stanišića. U dokaznom predmetu pod brojem 02164 na spisku na osnovu pravila 65ter nedostaje nekoliko stranica. U sistemu *e-court*, pod dokaznim predmetom s brojem 02595 iz spiska na osnovu pravila 65ter unijet je potpuni dokument. Stoga je potrebno da se prihvati samo dokazni predmet koji je na spisku na osnovu pravila 65ter naveden pod brojem 02595.

Mileta Simanića, Milorada Birčakovića, Vicentiusa Egbersa, Mileta Janjića, Milenka Pepića, Predraga Drinića, Zorana Petrovića–Piroćanca, Zlatana Čelanovića i Ostoje Stanišića: brojevi 01880, 01881, 01895, 01897, 01982, 01987, 02059, 02085,⁴¹ 02111, 02112, 02113, 02177, 02184,⁴² 02185, 02186, 02187, 02191, 02200, 02202, 02239, 02241, 02244, 02245, 02246, 02247, 02248, 02269,⁴³ 02273,⁴⁴ 02274, 02381,⁴⁵ 02590,⁴⁶ 03292, 03409, 03658, 03743⁴⁷ i 03837 na spisku na osnovu pravila 65ter.

58. Nakon što je pregledalo predložene dokaze, Pretresno vijeće napominje da su svjedoci u okviru davanja iskaza prokomentarisali odnosno označili sve gorenavedene dokazne predmete. S obzirom na to, ti su dokazni predmeti neodvojiv i neophodan dio iskaza svjedoka, a ako se ne prihvate, dotični iskaz postaje nerazumljiv, odnosno, dokazna vrijednost biva mu umanjena. Pretresno vijeće stoga ove dokazne predmete uvrštava u spis.

59. Vijeće napominje da je tužilac nekoliko tih propratnih dokaznih predmeta predložio dva puta, uz dva različita svjedoka. Pored toga, izvjestan broj tih propratnih dokaznih predmeta su veoma veliki dokumenti, dok je svjedok govorio samo o jednoj ili dvije stranice. S obzirom na to i kako bi se izbjeglo ponavljanje, Vijeće će takve propratne dokazne predmete prihvatiti samo jednom. U tom pogledu, Vijeće smatra da su samo stranice velikog dokaznog predmeta o kojima je svjedok govorio neodvojiv i neophodan dio iskaza tog svjedoka. Zbog toga, i kako bi se minimiziralo uvrštavanje nepotrebnog i nerelevantnog materijala, vijeće će prihvatiti samo one njihove dijelove o kojima je relevantni svjedok stvarno govorio.

⁴¹ Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio i uz Milorada Birčakovića i Mileta Janjića.

⁴² Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio dva puta uz svjedoka Ostoju Stanišića.

⁴³ Pretresno vijeće napominje da su za svjedočenje ovog svjedoka relevantne samo stranice 7–9, tako da će biti prihvaćene samo one.

⁴⁴ Pretresno vijeće napominje da su za svjedočenje ovog svjedoka relevantne samo stranice 1–3, tako da će biti prihvaćene samo one.

⁴⁵ U okviru iskaza Predraga Drinića, ovaj dokazni predmet bio je prihvaćen pod pečatom, ali tužilac u Zahtjevu nije za njega zatražio prihvatanje pod pečatom. Pretresno vijeće će ga stoga prihvatiti pod pečatom dok tužilac ne potvrdi da li taj dokazni predmet treba da bude prihvaćen pod pečatom.

⁴⁶ Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio i uz svjedoka KDZ107 i uz Milenka Pepića. Pretresno vijeće takođe napominje da se tekst na bosanskom jeziku unijet u sistem *e-court* sastoji od 43 stranice zdravstvene evidencije, dok se engleska verzija sastoji od dvije stranice. Tužilac u sistem *e-court* mora unijeti relevantne stranice teksta na bosanskom jeziku.

⁴⁷ Tužilac je uvrštavanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio dva puta uz svjedoka Danka Gojkovića.

60. Vijeće će stoga samo jednom uvrstiti u spis propratni dokazni predmeti pod brojem 02184 sa spiska na osnovu pravila 65ter, koji je naveden dva puta uz svjedoka Ostoju Stanišića, i propratni dokazni predmet pod brojem 03743 sa spiska na osnovu pravila 65ter, koji je naveden dva puta uz svjedoka Danka Gojkovića. Propratni dokazni predmet pod brojem 02269 na spisku na osnovu pravila 65ter je dokument od devet stranica pod naslovom "Vojno tužilaštvo pri Glavnom štabu Vojske Republike Srpske, Smjernice za određivanje kriterijuma krivičnog gonjenja", ali je Predrag Drinić ispitivan samo o tri paragrafa teksta na stranicama 7–9. Stoga se prihvataju samo te tri stranice. Propratni dokazni predmet pod brojem 02273 na spisku na osnovu pravila 65ter je *Službeni glasnik* koji sadrži 44 stranice, ali je Zoran Petrović–Piroćanac ispitivan samo o prve tri stranice, zbog čega se prihvataju samo prve tri stranice. Propratni dokazni predmet pod brojem 03099 na spisku na osnovu pravila 65ter je knjiga od 78 stranica sa zbirkom fotografija, a Mile Janjić je govorio o fotografijama na stranicama 43 i 60, što znači da se prihvataju samo te stranice. Propratni dokazni predmet pod brojem 03931 na spisku na osnovu pravila 65ter je *Road Book*, zbirka mapa i fotografija od 76 stranica. Zoran Petrović–Piroćanac je govorio samo o fotografijama na stranicama 16, 52, 56, 64 i 65, zbog čega se uvrštavaju samo te stranice. Propratni dokazni predmet pod brojem 02156 na spisku na osnovu pravila 65ter, ponuđen u vezi sa svjedokom Mitrom Lazarevićem, je dokumentacija o vozilima koja sadrži 606 stranica, ali Mitar Lazarević je ispitivan samo o dvije stranice te dokumentacije tako da se prihvataju samo one. Međutim, prema dokumentaciji unijetoj u sistem *e-court*, Pretresno vijeće nije moglo tačno utvrditi koje su to dvije stranice koje su bile predočene svjedoku. Tužilac će morati navesti o kojim se stranicama radi i ponovo zatražiti njihovo prihvatanje.

61. Pod brojem 04171 na spisku na osnovu pravila 65ter je skica koju je nacrtao Milenko Tomić. Međutim, u sistemu *e-court* nakon skice slijedi dokument koji se, kako se čini, odnosi na prijevoz. Pretresno vijeće će stoga ovaj dokazni predmet odbaciti, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s istim, dok tužilac u sistem *e-court* skicu ne unese kao zaseban dokazni predmet i ne podnese novi zahtjev za njeno uvrštavanje.

62. Dokazni predmeti pod brojevima 03148 i 03149 na spisku na osnovu pravila 65ter su fotografije krajnje lošeg kvaliteta. Pretresno vijeće će zbog toga odbiti te dokazne predmete, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, dok tužilac u sistem *e-court* ne unose fotografije boljeg kvaliteta i ponovno zatraži njihovo prihvatanje.

63. Tužilac traži da se u spis uvrsti više propratnih dokaznih predmeta za koje Pretresno vijeće, nakon što je izvršilo njihovu analizu zajedno s pismenim svjedočenjem svjedoka, smatra na nisu neodvojiv i neophodan dio ranijeg iskaza ili pismene izjave Dražena Erdemovića, KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ070, Srećka Aćimovića, Danka Gojkovića, Nebojše Jeremića, Mevludina Orića, Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića, Mileta Simanića, KDZ186, Mitra Lazarevića, Vicentiusa Egbersa, Mileta Janjića, Zlatana Čelanovića, KDZ425, Ostoje Stanišića, KDZ508 i [REDIGOVANO]. O dokazima pod brojevima 01999, 02050, 02051, 02052, 02053, 02054, 02055, 02056, 02057, 02058, 02106, 02156,⁴⁸ 02160,⁴⁹ 02164, 02172,⁵⁰ 02233,⁵¹ 02278, 02597, 02615, 02621, 02735, 02841, 02868, 03054, 03072, 03076, 03171, 03339, 03463, 03494, 03507, 03657, 03659, 03745, 03746, 03747, 03748, 03749, 03750, 03751, 03752, 03753, 03754, 03755, 03756, 03757, 03758, 03759, 03760, 03761, 03762, 03763, 03840, 03911, 14117 i 14703 na spisku na osnovu pravila 65ter odnosni svjedoci nisu govorili u svojim pismenim svjedočenjima ili su ih tako kratko pomenuli da Vijeće ocjenjuje da ti propratni dokazni predmet nisu neodvojiv i neophodan dio svjedočenja dotičnih svjedoka i da njihovo svjedočenje neće biti nerazumljivo odnosno da mu neće biti umanjena dokazna vrijednost ako se ti propratni dokazni predmeti ne uvrste u spis. Tužiočev zahtjev da se ovi propratni dokazni predmeti prihvate stoga se odbacuje.

64. Vijeće napominje da je više propratnih dokaznih predmeta navedenih u prethodnom paragrafu tužilac predložio uz više svjedoka. Za svaki takav dokazni predmet, iz ranije navedenih razloga, Vijeće ocjenjuje da ti propratni dokazni predmeti

⁴⁸ Predložen uz svjedoka Srećka Aćimovića.

⁴⁹ Predložen uz svjedoka Damjana Lazarevića.

⁵⁰ Tužilac je prihvatanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio u vezi sa Srećkom Aćimovićem, Mitrom Lazarevićem i Milenkom Tomićem.

⁵¹ Tužilac je prihvatanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio i u vezi s Nebojšom Jeremićem i s Ostojom Stanišićem.

nisu neodvojiv i neophodan dio pismenog svjedočenja bilo kojeg od svjedoka u vezi s kojim su predloženi. Relevantni dijelovi propratnih dokaznih predmeta pod brojevima 02534, 03256, 03257, 03799 i 03800 na spisku na osnovu pravila 65ter pročitani su izravno u zapisnik tokom svjedočenja svjedoka tako da pismeno svjedočenje na koje se oni odnose neće biti nerazumljivo niti će mu biti umanjena dokazna vrijednost bez tih propratnih dokaznih predmeta. Tužilac traži prihvatanje propratnih dokaznih predmeta pod brojevima 03084, 03085 i 03086 na spisku na osnovu pravila 65ter, u vezi s ranijim iskazom KDZ065, kao i propratnih dokaznih predmeta pod brojevima 14112 i 14115 koji je na spisku na osnovu pravila 65ter u vezi s ranijim iskazom Mevludina Orića. Međutim, Vijeće nije moglo identifikovati te propratne dokazne predmete u iskazima tih svjedoka, što znači da ta svjedočenja neće biti nerazumljiva niti će im biti umanjena dokazna vrijednost ako se ti propratni dokazni predmeti ne prihvate. Iz gore navedenih razloga, tužiočev zahtjev za uvrštavanje u spis tih propratnih dokaznih predmeta odbacuje se.

65. Pored toga, Vijeće nije uspjelo da izvrši analizu sadržaja nekoliko predloženih propratnih dokaznih predmeta, iz sljedećih razloga:

- (i) za dokazne predmete pod brojem 03340 i 35009⁵² na spisku na osnovu pravila 65ter ne postoji prijevod na engleski u sistemu *e-court*;
- (ii) po svemu sudeći, dokazni predmeti pod brojevima 04761 i 31050 na spisku na osnovu pravila 65ter nisu unijeti u sistem *e-court*;
- (iii) dokazni predmeti pod brojem 01894 i 14076 na spisku na osnovu pravila 65ter koji su unijeti u sistemu *e-court* ne pominju se u iskazima Zlatana Čelanovića odnosno svjedoka KDZ285;
- (iv) dokazni predmet pod brojem 03192⁵³ na spisku na osnovu pravila 65ter u Zahtjevu se navodi uz Dražena Erdemovića, kao "fotografija Ivanovića,

⁵² Pretresno vijeće napominje da je tužilac na spisku na osnovu pravila 65ter ovaj dokazni predmet naveo pod dva broja (03361 i 35009). Kako se čini, dokazni predmet pod brojem 03361 nije unijet u sistem *e-court*, a dokazni predmet broj 35009 je sveska napisana na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, bez prijevoda na engleski. U tekstu ove odluke, Pretresno vijeće će za njega koristiti samo broj 35009 iz spiska na osnovu pravila 65ter.

⁵³ Dokazni predmet pod ovim brojem na spisku na osnovu pravila 65ter navodi se i uz Mevludina Orića kao "Plan Bratunca koji je skicirao i potpisao svjedok", što je ujedno dokument koji je unijet u sisteme *e-court* i čije je uvrštavanje u spis već odbijeno.

Mladića i trećeg muškarca iz 10. diverzantskog odreda zvanog 'Cico', s UN-ovom beretkom za opasačem, napravljena prema video-snimku". U sistemu *e-court* unijet je dokazni predmet za koji se čini da je rukom nacrtana skica koju je napravio Mevludin Orić;

- (v) dokazni predmet pod brojem 40093 na spisku na osnovu pravila 65ter u Zahtjevu se navodi uz Slobodana Stojkovića kao "Transkript video-materijala koji je snimio Slobodan Stojković". Po svemu sudeći, dokazni predmet pod brojem 40093 na spisku na osnovu pravila 65ter nije unijet u sistem *e-court*;
- (vi) dokazni predmeti pod brojem 40010,⁵⁴ 40012, 40027, 40096, 40206, 40207 i 45236 na spisku na osnovu pravila 65ter su video-snimke koje se ne mogu naći u sistemu *e-court*, a Vijeću nisu dostavljene kopije kako bi ih pregledalo;
- (vii) dokazni predmet pod brojem 04172 na spisku na osnovu pravila 65ter je "Popis vojnih obveznika", a engleski prijevod ne odgovara tekstu na b/h/s-u;
- (viii) dokazni predmet pod brojem 03199 na spisku na osnovu pravila 65ter je album fotografija od 166 stranica. Taj dokazni predmet predložen je većem broju svjedoka čija pismena svjedočenja Vijeće, kako je već pomenuto, prihvata.⁵⁵ Međutim, Pretresno vijeće nije moglo utvrditi koje od fotografija u albumu odgovaraju čijem svjedočenju zbog, između ostalog, neodgovarajućih brojeva stranica i ERN-brojeva.

66. Uvrštavanje tih propratnih dokaznih predmeta u spis se odbija, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim. Tužilac može ponovno zatražiti njihovo prihvatanje nakon što u sistem *e-court* unese tačne dokazne predmete i Vijeću dostavi video-materijale kako bi ono moglo provjeriti da li zadovoljavaju uslove za prihvatanje. Što se tiče broja 40093 na spisku na osnovu pravila 65ter, trebalo bi da tužilac precizno

⁵⁴ Tužilac je prihvatanje ovog propratnog dokaznog predmeta zatražio u vezi s Mevludinom Orićem, Vicentiusom Egbersom, Zoranom Petrovićem–Piroćancem i svjedokom KDZ425.

⁵⁵ Svjedocima KDZ039, KDZ070, KDZ107, Damjanu Lazareviću, Miletu Janjiću i Zlatanu Čelanoviću.

navede na koji se propratni dokazni predmet taj broj na spisku na osnovu pravila 65ter odnosi i pobrine se da se u sistem *e-court* unese tačan propratni dokazni predmet. Što se tiče propratnog dokaznog predmeta pod brojem 03199 na spisku na osnovu pravila 65ter, tužilac treba da tačno navede o kojim je fotografijama koji svjedok govorio i da ih pojedinačno unese u sistem *e-court*.

III. Dispozitiv

67. U skladu s navedenim, na osnovu pravila 54, 89 i 92bis Pravilnika, Pretresno vijeće ovim:

- A. **ODOBRAVA** tužiočev zahtjev da odobrenje da uloži repliku na Djelomični odgovor optuženog, kako se navodi u paragrafu 7 gore;
- B. **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i **NALAZE** sljedeće:
 1. Raniji iskaz Vicentiusa Egbersa uvrštava se u spis bez potrebe pozivanja svjedoka da pristupi radi unakrsnog ispitivanja, a dopunska izjava koju je ponudio optuženi prihvata se privremeno, dok optuženi za tu dopunsku izjavu ne pribavi deklaraciju propisanu pravilom 92bis(B) deklaracija;
 2. Pismene izjave i/ili transkripti ranijih iskaza svjedoka Dražena Erdemovića, KDZ063, KDZ065, KDZ066, KDZ069, KDZ070, Srećka Aćimovića, KDZ107, Danka Gojkovića, Nebojšu Jeremića, Mevludina Orića, Cvijetina Ristanovića, Damjana Lazarevića, Ahmu Hasića, Mileta Simanića, Mirsadu Malagić, KDZ186, Milorada Birčakovića, Rajka Babića, Mitra Lazarevića, Dragana Jovića, Vicentiusa Egbersa, KDZ265, Tanacka Tanića, KDZ285, Mileta Janjića, Milenka Pepića, Predraga Drinića, Zorana Petrovića–Piroćanca, Zlatana Čelanovića, KDZ407, KDZ425, Ostoju Stanišića Veljka Ivanovića, Jevtu Bogdanovića, KDZ496, KDZ508 (pod pečatom), Milenkaa Tomića, Hafizu Salihović, Semiju Suljić, Mejru Mešanović, Mevlidu Bektić, Beharu Krdžić, Hanifu Hafizović, Raziju Pašagić, Salihu Osmanović, KDZ568, Huseina Delića, Šehru Ibišević, Almu Gabeljić, Rahimu Malkić, Samilu Salčinović i Amera Malagića uvrštavaju se u spis bez potrebe pozivanja svjedoka da pristupe radi unakrsnog ispitivanja;

3. Tužilac mora što prije u Sekretarijat dostaviti i povjerljivu i javnu redigovanu verziju transkripata uvrštenih u spis, kao i pobrinuti se za redigovanje iskaza datih na zatvorenim sjednicama i za sve redakture koje su naložila pretresna vijeća u predmetima in *Krstić, Blagojević i Jokić i Popović i drugi*;
4. Pismene izjave Desimira Đukanovića, [REDIGOVANO] i Slobodana Stojkovića privremeno se uvrštavaju u spis, dok tužilac za te izjave ne pribavi deklaracije propisane pravilom 92*bis*(B);
5. Svjedoci KDZ039, KDZ122, KDZ229, KDZ284, KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360 i KDZ556 moraju pristupiti radi unakrsnog ispitivanja, tako da će se njihovo svjedočenje odvijati u skladu s pravilom 92*ter*;
6. Povjerljivi propratni dokazni predmeti pod brojevima 03302, 03307, 03309, 03310, 03311, 03313, 03314, 03338, 03400, 03407, 03480, 14077 i 14185 na spisku na osnovu pravila 65*ter* uvrštavaju se u spis pod pečatom;
7. Propratni dokazni predmeti pod brojevima 02381 i 14110 na spisku na osnovu pravila 65*ter* prihvataju se pod pečatom dok tužilac ne potvrdi da li ih treba prihvatiti pod pečatom;
8. U spis se uvrštavaju propratni dokazni predmeti koji su na spisku na osnovu pravila 65*ter* navedeni pod brojevima 01880, 01881, 01895, 01897, 01982, 01987, 02059, 02085, 02111, 02112, 02113, 02157, 02161, 02162 (predloženi uz svjedočenje Damjana Lazarevića), 02163, 02177, 02184, 02185, 02186, 02187, 02191, 02200, 02202, 02239, 02241, 02244, 02245, 02246, 02247, 02248, 02269 (samo stranice 7–9), 02273 (samo stranice 1–3), 02274, 02310, 02590, 02595, 02596, 02616, 02617, 02619, 02620, 02623, 02652, 02657, 02749, 02756, 02762, 02800, 02822, 02844, 02866, 02868, 02904, 02905, 02906, 02912, 02914, 02940, 02941, 02942, 03064, 03070, 03071, 03073, 03081, 03098, 03099 (samo stranice 43 i 60), 03133, 03134, 03136, 03137, 03138, 03140, 03141, 03142, 03143, 03144, 03178, 03179, 03191, 03252, 03292, 03303, 03317, 03409, 03410, 03658, 03743, 03766, 03777, 03837

03931 (samo stranice 16, 52, 56, 64 i 65), 13594, 13596, 14055, 14057, 14066, 14073, 14082, 14084, 14090, 14091, 14095, 14097, 14098, 14101, 14113, 14114, 14121, 14162, 14163, 14209, 14211, 14212, 14246, 14691, 14698, 14699, 14701, 14702, 14711, 14712, 14713, 14723, 14725, 14748, 14773, 14818, 14820, 14904, 15783, 15791, 15825, 15832, 19505 i 21196;

9. Odbija se uvrštavanje u spis propratnih dokaznih predmeta koji su na spisku na osnovu pravila 65ter navedeni pod brojevima 03148 i 03149, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, uz obavezu tužioca da u sistem *e-court* unese fotografije boljeg kvaliteta i da podnese novi zahtjev za njihovo uvrštavanje u spis;
10. Odbija se uvrštavanje u spis propratnog dokaznog predmeta koji je na spisku na osnovu pravila 65ter naveden pod brojem 04171, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, uz obavezu tužioca da u sistem *e-court* unese samo stranicu sa skicom i da podnese novi zahtjev za njeno uvrštavanje u spis;
11. Odbija se uvrštavanje u spis propratnog dokaznog predmeta koji je na spisku na osnovu pravila 65ter naveden pod brojem 03192, ponuđenog uz Dražena Erdemovića, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, uz obavezu tužioca da na spisku na osnovu pravila 65ter ispravi njegov redni broj i da podnese novi zahtjev za njegovo uvrštavanje u spis;
12. Odbija se uvrštavanje u spis propratnog dokaznog predmeta koji je na spisku na osnovu pravila 65ter naveden pod brojem 02156, predloženog uz Mitra Lazarevića, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, uz obavezu tužioca da ispravi dvije stranice upotrijebljene prilikom ranijeg svjedočenja Mitra Lazarevića u sudnici, da te stranice unese u sistem *e-court* i da podnese novi zahtjev za njegovo uvrštavanje u spis;
13. Odbija se uvrštavanje u spis propratnih dokaznih predmeta navedenih na spisku na osnovu pravila 65ter pod brojevima 01894, 02158, 02159, 02160

02162 (predloženih uz Cvijetina Ristanovića), 03177, 03180, 03199, 03285, 03286, 03287, 03340, 03809, 04172, 04173, 04174, 04175, 04178, 04179, 04182, 04185, 04186, 04187, 04188, 04190, 04761, 13874, 14076, 31050, 35009, 40010 40012, 40027, 40093, 40096, 40206, 40207 i 45236, bez prejudiciranja prava na podnošenje novog zahtjeva u vezi s tim, uz obavezu tužioca da označi odgovarajuće prpratne dokazne predmete, da ih unese sistem *e-court* i da podnese novi zahtjev za njihovo uvrštavanje u spis;

- C. **MOLI** Sekretarijat da dodijeli broj dokaznim predmetima koji su uvršteni u spis;
- D. **ODGAĐA** donošenje odluke o uvrštavanju u spis ranijih transkripata i prpratnih dokaznih predmeta za svjedoke KDZ039, KDZ122, KDZ229, KDZ284, KDZ329, KDZ333, KDZ351, KDZ360 i KDZ556, do trenutka kad će ti svjedoci stupiti pred Vijeće radi davanja iskaza; i
- E. **ODBIJA** sve ostale elemente Zahtjeva.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a mjerodavan je engleski tekst.

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 6. marta 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Medunarodnog suda]